

sön be valami állást, amiért jó fizetés jár? Mindenki tudja, hogy van sok kérdés, ami ennél százszor fontosabb.

De felesleges minden kérdés, minden törpéngés. Nézd, nézd a tömegeket, amint felvonulnak, ifjak, aggok, férfiak, nők és gyer-

mekek, festői sokaságban. Szemük ragyog, buzgón éneklük a dac és keserűség dalát. Nézd a menet élén az ünnepelt szónokot, a glóriás népvézért. Ő jelenti az álmot a szabadságról, a boldogságról, a jövőről.

Vonul, vonul a tömeg az örvény felé.

Rekonstruálják a kalapos király budavári székhelyét

Párállan szépségű műemlékkel gazdagodik Budapest — Eredeti fényében állítják vissza a helytartótanács palotáját

Budapest ezeréves város, egyike Európa legrégebb metropolisainak, sajnos azonban, hosszú multját alig őrzik műemlékek. Évszázadok óta tartó és még a legutóbbi időben is gyakran mutatkozó *nemtörődömség és közöny* volt a mindent elpusztító *Idő* munkatársa. Néhány műtörténész, a város veszendőbe menő szépségeinek néhány rajongó szerelme, próbálta minduntalan felrázni a fáslult kedélyeket, de ha kultúra emlékeiről esett szó, egyszeribe elsavanyodtak a tekintetek és a stereotip jelszóval: *nincs rá fedezet*, újból és újból elintéztettek látták az ilyen problémákat.

Szerencsére *örvendetes változás jelei mutatkoznak*, úgy látszik, kezd lenni „fedezet” a kultúrára is. Egyre-másra merülnek fel a szebbnél-szebb tervek és az illetékesek hozzáértése, jóakarata és művészi érzéke hozzásegíti a fővárost műemlékeinek gyarapításához, lelkes művészeket pedig maradandó szépségű művek alkotásához.

Most megint megvalósulás előtt áll egy hatalmas terv, amely *rekonstruálni akarja a XVIII. századbeli Buda egyik leggyönyörűbb épületét, a helytartósági palotát. Scitovszky Béla belügyminiszteré az érdem, hogy megérezve jelentőségét, felkarolta ezt a tervet, sőt megszerezte hozzá a kétszáznyolcvanezer pengőt kitevő anyagi fedezetet is.*

Valójában nem is az egész épület, hanem csak egy részének, pompás, úgynevezett

„*copf*”-stílusban épült nagytermének rekonstrukciójáról van szó.

Előtűnnek a múlt szépségének nyomai

A terem hajdani szépségének nyomait körülbelül egy évvel ezelőtt fedezték fel, amikor is az országos levéltár régi épületéből végleg átköltözött az új levéltár hatalmas palotájába. Amikor a levéltár nagyterméből eltakarították az álványsorokat, a szemlélő elé tűnt a régi *díszes, karzattal körülíttatott terem, amely azonban rendkívül siralmas állapotban maradt meg.* Tekintve, hogy a levéltár épülete a belügyminisztériumhoz tartozik, a műemlékek országos bizottsága felhívta Scitovszky Béla belügyminiszter figyelmét a régi Buda e már-már veszendőbe ment szépségére. A belügyminiszter aztán rövidesen elhatározta, hogy *rekonstruáltatja a termet, visszaállítatja annak eredeti szépségét és miután horribilis állapotról van szó, a rekonstrukciós munkálatokat oly módon végezteti, hogy a régi szépségét visszanyert XVI. Lajos stílusú terem ne csupán műemlék legyen, hanem egyáltalán gyakorlatibb célokat is szolgáljon.* Így aztán felmerült a gondolat, olyan termet építeni, amely alkalmas előkelő külföldi vendégek *parádés fogadására, ünnepi bankettek, exkluzív bálók, megtartására.*

Ilyen előzmények után bízta meg a belügyminiszter a rekonstrukciós tervek elkészítésével Lechner Jenő dr. műépítést, aki „*Budapest műemlékei*” című művében örök időkre tanúságot tett a város mult szépségei iránt való szeretetéről, főként pedig nagy felké-

— *Idegesség, fejfájás, álmatlanság, szédülés, báyadtság, levertség, félelemérzések eseteinél a természetes „Ferenc József” keserűvíz kitűnő háziszser, amely az emésztőszervek legtöbb részéből eredő zavarokat gyorsan megszünteti és visszaadja a testnek és szellemnek régi munkaképességét.* Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a Ferenc József víz öreg embereknel is enyhén, kellemesen és megbízhatóan hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

szültségű, tudós és művészien finom hozzáértéséről. A kiváló műépítész *nemrégiben fejezte be a terveket és miután a kellő fedezet megvan már, valószínűleg két-három héten belül meg is kezdődnek a munkálatok, amelyek előreláthatóan még a tél előtt befejeződnek.*

A Budapesti Hirlap munkatársa ebből az alkalomból felkereste Lechner Jenő drt, aki a következőkben mondotta el a helytartósági tanács termének rekonstrukcióját és annak múlttörténeti jelentőségét:

Az udvari bálók terme

— Ez az épület tudvalevően közvetlenül a belügyminisztérium mellett áll és újabbkori átalakítások folytán lépcsők és folyosók kötik azzal össze. Eredetileg *Clarissa-kolostor* volt, a XVIII. században épült és belső boltozata még ma is megőrizte az egykori kápolna nyomait. Amikor aztán eltörölték a rendet, II. József, a kalaposkirály, helytartósági palotává alakíttatta át. Ez a palota volt a helytartósági tanács székhelye, a nagyterem volt a *tanács-terem*, egyuttal azonban alkalmas volt *udvari bálók megtartására is.* A körülíttó empirekarzat, közepén a zenekari emelvényel, még ma is őrizi az egykori szép napok emlékét. Ebben a palotában zajlott le az udvari élet, *ez volt a kalaposkirály székhelye*, mert hiszen abban az időben a királyi palotában, *tudvalevően, az egyetem székel.* A hatalmas, harminc méter hosszú, tizenöt méter széles és ugyancsak tizenöt méter magas terem előkelő és nagyjelentőségű események színhelye volt. *Itt intézték az ország sorsát és itt zajlottak le az udvari élet előkelő mulatságai.*

— A palota és vele együtt a terem, később elvesztette jelentőségét és egykori szépségének is befellegzett, amikor a hatvanas évek táján ide költöztették az országos levéltárat. Az épületet átalakították, helyiségeit felosztották és például az *urincái* fronton, ahol a Clarissakápolna állt, három emeletet húztak: a temp-

Szent István-heti Országos Mezőgazdasági-, Termelési- és Gépkiallítás

1928 augusztus 18—27

Kiemelkedő csoportok:

**növénytermesztés, Kertészet, borkiallítás,
tejgazdaság, baromfitenyésztés,
szövetkezeti csoport, mezőgazdasági gépek.**

Kiallítási iroda: VII., Wesselényi utca 2. szám. Telefon: J. 434-4.

lomboltozatos hajóját irattári helyiségekre osztották.

— Ugyanilyen siralmas sorsra jutott a díszes nagyterem is: állványsorokkal valóságos utcákat szeltek rajta, gyönyörű mennyezetét a csillárokkal együtt eltávolították és vasszekrénytartókkal tűzbiztos, síma plafont építettek fölé. De a hozzátartozó részeket sem kerülte el a bürokratikus gondoskodás: átalakították a nagyteremhez vezető két díszes lépcsőházat és összeköttetéseket létesítettek a belügyminisztérium épületével.

— Hymódon tehát az első feladat most az *oda nem illő toldalékokat eltávolítani*: csak ezután kerülhet sor a tulajdonképpeni rekonstrukcióra. A legnehezebb probléma, mindenestre a mennyezet helyreállítása lesz. Ennek ugyanis *semmi nyoma nincs*, úgy, hogy majdnem teljesen a fantáziámra vagyok utalva. Tény azonban, hogy van néhány régi metszet, amelyek egy ehhez teljesen hasonló termet ábrázolnak. Ez a terem a „Zu den 7 Kurfürsten“ elnevezésű régi belvárosi hotelben volt, amelyet azóta bérházzá alakítottak át. Ebben a házban van egyébként jelenleg a Corso-mozi.

A korszerűség emelése

— Valójában tehát csak a terem rekonstrukciójáról van szó, tekintve azonban, hogy a belügyminiszter azt akarja, hogy a nagy anyagi áldozatra való tekintettel gyakorlati célokra is lehessen azt használni, olyan tervet kellett készítenem, hogy a terem ne magában álló valami legyen, hanem szerves része az

épületnek. Így tehát gondoskodnom kellett a fényes ünnepségek megtartásánál elengedhetetlenül szükséges helyiségekről, mint például *bufféről és ruhatárról*. A korszerűséget nagyban fogják emelni a *díszes csillárok és függönyök*. A belügyminiszter, természetesen, fenntartotta magának a jogot, hogy minden *részletkérdésben dönthessen*, de az ő műzisése és a műemlékek iránt érzett szeretet garancia arra, hogy a főváros minden tekintetben kifogástalanul gázdagodik egy újabb kulturális emlékekkel és magam is rendkívül boldog vagyok, hogy ilyen körülmények között önthem bele minden szeretetemet ebbe a műbe, amellyel valószínűleg épp oly szép sikerem lesz, mint amilyen a *Nemzeti Múzeum* és az *Egyetemi Templom* rekonstrukciójával volt. A sorsnak pedig különösképp hálás vagyok, hogy éppen nekem, Budapest műemlékei propagátorának jutott ez a megtisztelő feladat.

— Sajnos azonban, ezzel a munkával *koránt sincs befejezve a megoldásra váró problémák sorozata*. Van még Budapesten több hasonló veszendőbe menő és rekonstrukcióját váró műemlék, hogy mást ne említsék, mindjárt ott a helytartósági palotában a *Clarissakápolna*, aztán amodább az egykori *Karmelita-templom*, a mai *Várszínház*, vagy például az *Invalídusok temploma*, a *Városháza* épületében, amelyet még *III. Károly király építtetett*. Remélem azonban, hogy a szinte örökké tartónak látszó közöny megszűnik és *el fog érkezni az idő, amikor majd nálunk sem szállják a pénzt erre a célra*.

(n. k.)

kezik, amely a hullámokat elnyelés, abszorpció útján gyengíti.

Pénteki cikkünkben megemlítettük, hogy a műszeres léggömbök segítségével sikerült a meteorológusoknak 8—16 km. magasságban egy olyan réteget kimutatni, amely élet hatás felületet alkot s amely alatt a *troposzférában* játszódnak le az időjóst befolyásoló jelenségek. A rádiókutatások, mint láttuk, ennél ugyancsak jóval nagyobb magasságokban újabb rétegeket találtak, amelyek a felsőbb rétegek mibenlétéről sok tekintetben más és újszerű képet nyújtanak. Így jogosult az a remény, hogy a rádió — melyet intelligens, de természettudományi ismeretek híján lévő emberek hibásan esőt okozónak vélték — a reméltnél talán rövidebb idő alatt is olyan tényeknek

jó a nyomára, amelyet azután az „időjárás“ a prognózis útján a mező-, kert- és erdőgazdaságban is alaposan kiaknázhathatunk.

A földet burkoló légkör rétegei úgy *fekszenek egymáson, mint a könyvek lapjai*. Mind-egyiknek más és más a tartalma. Olvasásukat bizony meg kell tanulnunk s hogy ennyi fáradság után is eddig oly kevéssé haladtunk előre, mutatja legjobban, hogy tudásunk s nagyra tartott ismereteink még gyermekkorukat élik. Ne csodálkozzunk ezen. A világegyetem örökkévalóságában az emberiség életkora még csak egy szemvillanás. Nem tehetünk tehát magunknak szemrehányást, ha lépten-nyomon újabb megoldatlan problémákra bukkanunk.

Massány Ernő dr.

A bécsi ünnepségek résztvevői közül sok ezren készülődnek Budapestre

BÉCS, júl. 20.

(Saját tudósítónktól.) Ferenc József császár uralkodásának ötvenéves jubileuma óta nem volt annyi zászló Bécs utcáin, mint most. Több, mint százezer német dalos érkezett a tizedik német dalosünnepre. Az utcákon mindenfelé a Janker-ek, Joppe-k, a Wadenruckerek és Lederne-k szabásban és színben oly kifejező tömege hullámozik. A jelvények óriási különbözőségében senki sem tud eligazodni. Csoportosan járják végig az osztrák főváros nevezetességeit. A Szent István-ter feketélik a bámulók sokaságától. A kapucinusok temploma előtt sort állnak a kíváncsiak.

A Práterben állították fel az óriási Sängershallét. A harmincezer dalosra készült dobogó előtt ott a toronymagas karmesteri emelvény, amelyről ezt a gigantikus dalárdát vezénylik. A csarnok zsúfolásig megtelt. Százezer ember van-e benne, vagy még több? Nehéz volna megmondani. Legalább még egyszer annyi kint rekedt, de hiszen kívülről még sokkal kellemesebb hallgatni ezt a hatalmas hangterget, amely a sokszernyi jófajta (örökkel)

esetében, a nemzetközi jog flagránssá megsejtése! Erősen fogadkoznak is, hogy a Népszövetség legközelebbi ülészakán majd, így megamúgy, befűtenek ők ennek a nációnak.

Legszébb mégis a Mariahilferstrasse. Zászló és virágtenger borul a házakról, az ablakokból, az üzletekből az utca fölé. Erre volt a nagy bevonulás. Diadalívek, virágok és emberek özöne tarkítja a hangulatos képet. Szegény Bécs, mintha fel volna villanyozva. Mintha nem is lett volna világégés, mintha minden úgy volna, mint régen — nagyon régen. Mindenki mosolyog, mindenki szereti felebarátját, mindenki víg, még a kis cseléd lányok is, mintha a régiak volnának ott a Práter olcsó csalogató, hívogató vurstlija körül. Valamikor, igen régen, de sokszor elnéztem a sok magyar, tót, tirolit meg esch leányt, amint ott évődött, mindegyik a maga bakájával. Nem hiányzik itt lány ma sem, csak éppen a jó alföldi bakák, meg a felvidéki tótfiúk nincsenek közöttük, de hiányzik a kékhajtókás Deutschmeister káplár is.

Istenem — de szép is volt — talán nem is volt igaz!